

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Moribus Ioannis De Almeida Societatis Iesv Presbyteri

Macedo, António de

Romae, 1671

Capvt XIII. Redit ad Patos: biennium iuter illos moratus ad S. Pauli
collegium reuertitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44105

pitis Promōtorium feliciter præ-
teruecti, Sinum Ianuarium salui
& incolumes tenuerunt, vbi lætis
de constituta cum Barbaris pace,
& propagata inter illos religio-
ne, multiplex ciuitati vniuersæ
gaudium attulerunt.

CAPVT XIII.

*Redit ad Patos : biennium inter
illos moratus ad S. Pauli col-
legium reuertitur.*

ALias ex alijs missiones fere-
re videbatur Ioannes, vt
vberiore periculis & erum-
narum messem colligeret: famem
siquidem, sitim, æstum, defati-
gationem, rerum omnium ino-
piam, ipsam denique mortem,
vt animarum saluti consuleret,
in summis habebat delicijs. Id-
circò vixdum reuersus à Goaita-
ca-

cazijs , de repetenda ad Patos ,
quorum supra mentionem feci-
mus , expeditione cogitauit , ut
nostrorum opera hominum , &
remedio destitutis , omni cura &
studio subueniret . Visa res su-
perioribus maturà consultatione
digna , propter multas & graues ,
quæ per id fortè tempus incide-
runt , difficultates . Coacto ea-
de re domi concilio , alij in aliam
abierunt sententiam Patres ; &
tempus consultando trahebant .
Dirimendæ controuersiæ causa ,
nōnulli ex ijs optimum factu iu-
dicarunt , rem totam Patris Ge-
neralis arbitrio committere , qui
tum erat Mutius Vittelleschus ,
vir doctrina pariter & religione
insignis . Is , causā Romam de-
lata , ritè examinatis in omnem
partem rationibus , decreuit , ut
duo è nostris Sacerdotes pruden-
tia , & pietate insignes , & in re-
bus

bus Brasiliensis benè versati, Patricam repeterent missionem, ibique sedem figerent, quò utiliùs in posterum, & commodiùs in illa Domini vinea laborarent. Explorata Generalis voluntate, duo fuerunt ad eam expeditionem Socij designati; Antonius Araùsius, & Ioannes de Almeida, non sine pia quadam æmulatione cæterorũ, qui illam suis humeris prouinciam imponi multis cum lacrymis postulabant.

Præcipitante iam anno 1622. ambò se commisere mari, vel vitam si res, posceret, pro Dei gloria, & adiumento proximorũ parati fundere. Ad obuiam primum Insulã *Bonicuacampam* nomine, quæ medio ferè spatio inter Sinum Ianuarium & sanctorum oppidum iacet, secundis vētis delati: ibi dum vectores curandis parumper corporibus immo-

mo-

morantur, Ioannes in solitariū
locum littori proximum, orandi
causa, secessit; abstracto que
sensibus animo, totus Deo frue
batur. Magna diei parte ita me
ditando consumpta, instante iam
profectionis tempore, sensere
comites vnum illum desiderari.
Diū igitur per totam Insulam di
ligentissimè perquisitus, nec vi
piam inuentus, non leuem curi
ctis sollicitudinem iniecit. De
mum vbi sese is à suauissimis
cum Deo colloquijs expediuit,
hominibus se reddidit, & in me
dio littore, focijs rei nouitate at
tonitis, repentè apparuit: quasi
in ipsius esset potestate hominum
aspectui se subducere, & reddere
cum vellet.

Paucis post diebus res longè
illustrior, & mirabilior contigit.
Sereno cælo & tranquillo nauig
abant mari. Ecce tibi in me
dio

dio ferè cursu visum vastæ molis
monstrum magno hiatu caput in
altum attollere , & toto ad glu-
tiendam canoam , qua veheban-
tur, impetu ferri . Cuncti immi-
nentis periculi metu terreri , ex-
palescere , despondere animos :
ad mortem se comparare: vni Io-
anni mens , animusque constitit:
itaq; pauore solutus ad puppim
sedens , defixa in superis mente ,
diurni p̄sum officij persoluebat .
Animaduerso tamen sociorum
periculo, hilari vultu procedit in
medium, & bono illos animo ef-
se iubet , & timorem prorsus o-
mittere ; statimque manu ducta
in modum Crucis , vbi se ad ca-
noam monstrum satis applicuit ,
immaniter hianti benedictionem
impertijt . Mirum visu , dictuq;
sensit in cruce diuinæ virtutis
pondus inesse: confestim conuer-
so in alteram partem cursu , in-
gen-

gentem è naribus reflans aqua
 vim, modò saltibus se super
 das attollens; modò aquis se im-
 mergens, ludentis more, inno-
 cuum à vectorum oculis se lon-
 gè proripuit: at illi Ioannis be-
 neficio, tantò periculo erepti, vi-
 cinum Barbaris portum, secundo
 tempestate, incolumes subierūt.

Excepere illi nostros ingenti
 lætitia & gratulatione, confluen-
 te è vicinis pagis multitudine
 omnium ordinum, vestes eorum,
 manus, pedes, impressa etiam
 solo vestigia exosculari certan-
 tium: inde quasi humeris, trin-
 phantium more, sublatis, & in
 apertam campi planitiem dedu-
 ctis; vbi seuocatis à reliqua turba
 natu maioribus, *Pattes* exponunt,
 se in eam sponte venire regionē,
 tot mari terraque exantlatis la-
 boribus, vt sedem in illa figant,
 tandiuque moram trahant Euā-

ge-

gelium prædicando, donec Creatorem mundi omnes agnoscant, eiusque legem obseruent, quò paratam bonis in cælo gloriam consequantur. Visi sunt Angelos audire loquentes, dictaque auidis auribus excipere, & summo assensu probare. Continuo extructa domus, in qua habitarent Patres, (tugurium veriùs appellares, cum ex aggestis tumultuaria opera truncis, transversisque lignis constaret:) huic politiori opere Aedicula Sacra, ad rem diuinam faciendam adiecta. Tum Socij in illorum conuersionem totis viribus incumbere: diu, noctuque cum rudioribus agere, vt eos Christi mysteria edocerent: nullis laboribus parcere, vt errantes ouiculas ad vnius veri Dei cognitionem adducerent; nec minus sermone, quam religiosæ vitæ exemplo legis,

gis,

gis, quam prædicabant, innocentiam & sanctitatem ostendere, quæ tanto salubrior & efficacior prædicatio esse solet ad lucrandos Ecclesiæ Ethnicos, quanto pulchrior est forma pietatis rebus, quam verbis, expressa

Cæterum laboriosi magis, quam vtilis & fructuosi nostrorum conatus erant: tum quia Euangelii cursum veneficorum, qui multum apud illam gentem auctoritatem valent, morabatur improbitas tantum quia Antonius, Ioannis socius & missionis præses, aliam ab illis agendi cum Barbaris rationem inierat: quippè qui cum esset sibi ipsi asper & infensus; quam apud se formauerat virtutis ideam ad eam conformare Neophytos vellet, cum ijs seuerius & vehementius, quam teneræ illæ mentes ferrè possent, alieno tempore agebat; eo euentu ut ab alienis

natis

natis à Christiana religione animis, indigenæ tantæ comparandæ virtutis spe deiecti, ad pristinos errores, barbariemque redirent. Ioannes contrà suaptè natura mitis, & humanus, haud ignarus nimia seueritate ingenia exasperari, & à suscipienda Christi fide auerti; Xauerij prætereà Indiarum Apostoli memor consilij: Non alia re magis ad Christum conuerti Ethnicos, Neophytosq; in suscepta iam religione contineri, quàm clementia, & comitate: his maxime virtutibus ad conciliandos Patrum animos vtendum esse censebat; & gradatim cum eisdè procedendum, donec tractu temporis haustam à maioribus feritatem, deponerent, & ad Christianam viuendi rationem mores accomodarent. Cùm suspecta valdè earum sint incrementa rerum, quæ subitotus habent profectus; & citò ruant

E   quæ

que breui crescunt. Neque ab hominibus in America paulò anteferarum ritu uiuentibus, atque in alta natis barbarie, tantam conuersionis initio vitæ innocentiam exigendam, ac si in media Europa luce nati, educatique fuissent.

Antonius nihilominus in sua persistebat sententia, & Ioannis cõsilia improbabat, quasi Barbari coniueret, & nimia indulgentia sanctitati Christiane religionis officeret. Quo satis constitit, præstanti sæpè virtute viros, & animorum contentione concordēs, inter se iudicijs, ac sententijs ex ingenio, ac indole dissidere.

In his rerum angustijs Almeida rectè se facturum putauit, si rem totam Patri Prouinciali, qui tunc erat Dominicus Coëllius, per litteras significaret, & illius exploraret sententiam, vt quidquid is sibi faciendum præscriberet, sine

cun-

cunctatione perficeret. His accep-
tis litteris, Prouincialis rescripsit,
vt Ioannes data quamprimùm
commoda nauigandi facultate,
naué conscenderet, & sancti Pau-
li domum repeteret. Antonium
verò iustis de causis diutiùs inter
Patos morari iussit Ethnicis con-
uertendis, Neophytisque pro vi-
rili parte iuuandis; seriò tamen
admonitum, vt mitiùs in poste-
rùm, & benigniùs cum illis age-
ret, quò maiores caperet animo-
rum fructus. Vtrique autem ido-
neos itineris, & stationis socios
assignauit.

Biennium, & eo ampliùs, in illa
regione consumpsit Almeida: &
licet ex macro, & sterili illo solo
parem suis laboribus fructum nõ
collegerit, permultos tamen ex
omni sexu, atque ætate mortales,
qui grauibus affecti morbis mor-
tali iam erant proximi, Christianis

facris, prout ferebant temporum
angustia, vtcumque instructos, sa-
lutari fonte lauit, & ad cælum, vti
fas est credere, breui defunctos
transmisit. Idem pietatis officium
peregit erga pueros, & infantes,
quos immatura mors ad sempiter-
num raptura foret interitum, nisi
baptismo lustrati æternum sibi vi-
tæ aditum aperuissent, quorum
ingentem fuisse numerum com-
perimus: horumque salutem suo-
rum illa in expeditione laborum
pretiū æstimauit, ex quibus splen-
didissimam sibi patientiæ coronā
in caelo contexit. Rebus igitur,
quoad eius fieri potuit, composi-
tis, profectionem in Lusitanorum
Coloniam adornauit. Conscensa
nauicula, secundis admodum ven-
tis vsus, ad Sanctorum portum
celerrima paucorum dierum na-
uigatione peruënit: cuius aduen-
tus, quò diutiùs, longiùsq; abfue-
rat,

P. Ioan. de Almeida . 101

rat, è maius vniuersæ Coloniae
gaudium attulit.

Plures, annuntiandi Euangelij
causa, in Brasiliæ mediterranea,
Ioannes fecit excursiones, quarum
certam, & accuratam cognitionem
per longissima regionum inter-
ualla assequi non potui Romæ,
in qua à multis iam annis dego:
ab ijs proinde describendis ab-
stinere volui: quoniam mihi est
animus certa tantum, & ex-
plorata; non dubia, aut
incerta litteris
prodere.

†

00000000

E 3

LI-